

Päärn Marran
Innomed OÜ

Teie 10.08.2026

Meie 25.08.2026 nr 12.2-1/3305-2

Järelevalve menetluse alustamata jätmine

Lugupeetud Päärn Marran

Pakkumuse esitamisest huvitatud ettevõtja Innomed OÜ, registrikood 12537797, esindajana esitasite Rahandusministeeriumile 10.08.2026 pöördumise Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi RTK või hankija) poolt riigihangete registris avaldatud avatud hankemenetluse „Tsentraalse Tüüp 2 veesüsteemi ostmise koos nõudepesukeskuse rajamisega Terviseameti rahvatervise labori kesklaborile” (viitenumber 311667) (edaspidi riigihange või riigihanke menetlus) kohta.

Pöördumises juhtisite tähelepanu asjaolule, et riigihanke 2. osa tehnilises kirjelduses on hangitavale esemele esitatud tingimuste kaudu kirjeldatud ühte konkreetset toodet (Smeg GW6290DS), mis piirab Teie hinnangul turukonkuretsi ega taga ausat ja võrdset hankest huvitatud isikute kohtlemist. Rahandusministeerium käsitles Teie pöördumist järelevalveteatena riigihangete seaduse (RHS) 207 lg 1 alusel.

RTK on Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluv täidesaatva riigivõimu ülesannetega valitsusasutus, mille (riigihangete osakonna) üheks põhiülesandeks on riigihangete korraldamine teenindatavatele asutustele ja kesksete riigihangete korraldamine. RTK on aruandekohustuslik valdkonna eest vastutava ministri, so (hetkel) rahandusministri, ees, kes suunab ja koordineerib tema tegevust ning teostab RTK üle teenistuslikku järelevalvet (vt riigihalduse ministri 14.11.2017 määruse nr 84 "Riigi Tugiteenuste Keskuse põhimäärus" [RT I, 10.01.2024, 7] § 1, § 3, § 7 p-d 5-6).

RHS § 180 p-st 6 ja § 203 lg-st 1 tulenevalt jaguneb Rahandusministeeriumi järelevalve RHS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle riiklikuks järelevalveks ning haldusjärelevalveks. Riiklik järelevalve haldusmenetluse eriliigina (vt RKHKm 20.10.2004, nr 3-3-1-38-04, p 9) seisneb Rahandusministeeriumi kui korrakaitseorgani pooltes kontrollis (KorS § 2 lg 4 ja § 6 lg 1) haldusvälise isiku, so haldusülesannet mittetäitva hankija (RHS § 5 lg 2 p 2 või lg 3, vt ka RKHKO 24.01.2017, nr 3-3-1-65-16, p 16), riigihanketegevuse õiguspärasuse üle.

Seevastu haldusjärelevalve on *per definitionem* halduse sisse jääv tegevus. Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 75¹ lg 1 järgi on haldusjärelevalve ühe haldusorgani (HMS § 8 lg 1) kontroll

teise haldusorgani üle. VVS § 75¹ lg 2 sätestab, et haldusjärelvalvet riigi haldusorgani üle teostatakse (üksnes) juhul, kui (järelvalvatav) haldusorgan ei ole järelvalve teostaja alluvuses. Järelikult saab haldusjärelvalvet teha ainult koordineeritud suhtes oleva haldusorgani üle ning Rahandusministeeriumi haldusjärelvalve sama ministeeriumi valitsemisalas kuuluvate asutuste kui hankijate üle ei ole õiguslikult teostatav. Rahandusministeeriumi valitsemisalas kuuluvate asutuste üle on võimalik teha teenistuslikku järelvalvet, mille volitused sätestab VVS 7. ptk (vt VVS § 93 jj; vt ka N. Siitam. RHS § 85 komm 8 – M. A. Simovart, M. Parind, E. Fels (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2025). Peaministri 12.08.2024 korralduse nr 88 [RT III, 01.04.2025, 5] p-st 7 tuleneb, et rahandusminister juhhib Rahandusministeeriumi ja selle valitsemisala kuulub tema vastutusvaldkonda.

VVS § 93 lg 4 kohaselt teostatakse teenistuslikku järelvalvet alluvuse korras vastavalt VVS-le ja selle alusel Vabariigi Valitsuse kehtestatud teenistuslikku järelvalvet korraldavatele määrustele ning muudele õigusaktidele. VVS § 95 täpsustab, et ministeeriumi valitsemisala valitsusasutuste ja nende ametiisikute, samuti muude ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle valvab minister.

Seega ei saa Rahandusministeerium teostada RTK üle riiklikku ega haldusjärelvalvet RHS-i 9. ptk-is ette nähtud korras, kuid võimalik on rahandusministri poolt teenistusliku järelvalve läbiviimine. Rahandusministri ja riigihalduse ministri ühise käskkirjaga on Rahandusministeeriumi valitsemisalas kuuluvate asutuste üle riigihankealase teenistusliku järelvalve teostamist puudutavate küsimuste lahendamine tehtud ülesandeks Rahandusministeeriumi riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakonnale.

Eelnevalt tulenevalt võttis Rahandusministeerium 13.08.2026 käesoleva riigihanke osas ühendust RTK riigihangete osakonna juhiga. Kuigi hankijal on hanketingimuste määratlemisel avar kaalutlusruum ja üksnes hankija enda otsustada on, mida ja millistel tingimustel ta hankida soovib, selgitasime RTK-le tehnilise kirjelduse koostamisele RHS-ist tulenevaid nõudeid. RHS § 88 lg 6 sätestab, et tehnilistes kirjeldustes ei nimetata kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu ega tootmisviisi, mis võiks anda mõnele ettevõtjale või tootele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada. See keeld ei kehti juhul, kui see on hankelepingu esemest tulenevalt vältimatult vajalik põhjusel, et tehnilise kirjelduse koostamine käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel ei võimalda hankelepingu eset piisavalt täpselt ja mõistetavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või sellega samaväärne”.

Tehniline kirjeldus ei tohiks üldjuhul sisaldada selliseid tingimusi, et neile vastaks vaid üks toode või pakkuja. Seepärast on keelatud ka konkreetse tootja või toote spetsifikatsiooni täpne ümberkooperimine, millelt on eemaldatud viide keelatud alusele. Konkreetse tootja konkreetse toote hankimine on üldjuhul vastuolus RHS § 88 lg-ga 6 ja see võib olla lubatud vaid erandlikus olukorras, kus tehnilistel põhjustel on võimalik ainult konkreetset toodet hankida. Samuti võib konkreetset ettevõtjalt konkreetse toote hankimine olla õigustatud RHS §-s 49 ettenähtud juhtudel. Ebameeldivused, raskused ega kaasnevad lisatööd ei ole õigustavaks põhjuseks konkreetse toote hankimiseks, märge „või sellega samaväärne“ tuleb keelatud alusele viitamisel alati lisada.

Eelnimetatud regulatsioonile ning Euroopa Kohtu otsusele C-568/24 tuginedes juhtistki Rahandusministeerium oma 13.08.2026 saadetud pöördumises hankija tähelepanu võimalikele probleemidele riigihanke tehnilises kirjelduses ning soovitas hankijal koos tellijaga tehnilises kirjelduses sätestatud nõuded üle vaadata, et hinnata, kas antud nõuded on põhjendatud ning võimalusel alusdokumente muuta.

Hankija laadis 17.08.2026 riigihangete registrisse üles riigihanke tehnilise kirjelduse muudetud versiooni, milles oli teinud mitmeid sisulisi muudatusi (mh muutis hankija nõutavate

programmide arvu ja mitmete seadme osade nõutavaid mõõtusi ning eemaldas kahe kuivatusõhu mootori nõude).

Lisaks on hankija riigihangete registris talletatud teabevahetuse käigus selgitanud ja põhjendanud tehnilises kirjelduses kehtestatud tingimuste, sh mõõtude, vajalikkust, millele pakutavad seadmed peavad vastama (vt ID 1125026: RTK 17.08.2026 vastus Innomed OÜ selgitustaotlusele).

Juhime ka Teie tähelepanu sellele, et RHS § 81 lg 1 järgi on riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjal enne pakkumuse esitamist võimalik esitada hankijale riigihanke alusdokumentide kohta täpsustavaid küsimusi ja/või muudatusettepanekuid (kuni pakkumuste esitamise tähtpäeva saabumiseni). Kui hankija hanketingimuste muutmisega ei nõustu ning huvitatud ettevõtja leiab, et hanketingimused on vastuolus RHS-i sätetega, on ettevõtjal võimalik esitada sellekohane vaidlustus RHS § 185 lg 1 ja lg 2 p 1 alusel riigihangete vaidlustuskomisjonile (VAKO-le).

Antud juhul ei nähtu riigihangete registrist, et oleksite vaidlustuse esitamise võimalust kasutanud. Soovitame Teil edaspidi seda võimalust siiski kasutada, sest Rahandusministeeriumi järelevalve (eelkõige riiklik või haldusjärelevalve, kuid ka teenistuslik järelevalve) ei ole erinevalt riigihangete vaidlustusmenetlusest suunatud riigihankes osalemisest huvitatud või riigihankes juba osalevate ettevõtjate subjektiivsete õiguste kaitsmisele.

Järelevalve ülesandeks ei ole dubleerida subjektiivset õiguskaitset võimaldavat vaidlustusmenetlust ja halduskohtumenetlust hankeasjades (vt RHS-i eelnõu. 450 SE I. Seletuskiri, lk 139). Seepärast on seadusandja lähtunud põhimõttest, et oma subjektiivsete õiguste kaitseks peaks ettevõtja pöörduma vaidlustuskomisjoni ning sama rikkumise suhtes ei peaks toimuma paralleelselt kahte teineteist dubleerivat menetlust (vt RHS § 206 komm-d 4-7 – M. A. Simovart, M. Parind, E. Fels (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2025). Riigihankega seonduvate vaidlusküsimuste lahendamiseks järelevalveorgani kaasamine olukorras, kus huvitatud isikul on või oli tagatud reaalne võimalus kohtulikule või kvaasikohtulikule kaitsele, ei ole kõige paremas kooskõlas seadusest tuleneva riikliku järelevalve eesmärgi ja selle ulatusega (vrd riigikohtunik Indrek Koolmeistri eriarvamus haldusasjas nr 3-3-1-90-14, p 6).

Lähtudes ülalmärgitud asjaoludest, olles tutvunud järelevalveteatega, riigihanke kohta riigihangete registris avaldatuga ning RTK selgitustega suhtluses Rahandusministeeriumi ametnikuga ning neid kaalunud, samuti juhindudes RHS § 180 p-st 6, § 203 lg-st 1 ning VVS §-st 93, teavitame Teid sellest, et Rahandusministeerium ei pea vajalikuks laekunud järelevalveteate ajendil teenistusliku järelevalve menetluse läbiviimist Riigi Tugiteenuste Keskuse tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle.

Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele, täname Teid esitatud pöördumise eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu

riigihangete valdkonna juht

Mihhail Antonov 58851448

Mihhail.Antonov@fin.ee

